

= št. 1-4: 10/12
Leto X. • Št. 1. • Januar 2004

Svetogorška

Kraljica

Per 1015/2004

10026311,1

COB:SS 8

Glasilo prijateljev Svete Gore

Naše voščilo ...

*Vsi glasovi naših pesmi
so le iskra božje slave.
Jasno kažejo nam pota
k Stvarniku v višave.*

*Vse moči telesa bodo strte,
usta bodo onemela,
pesem, iz srca privrela
pa bo vekomaj živela.*

*S petjem sladkim tu na
zemlji
peti smo šele začeli,
kar v nebeški bomo sreči
celo večnost peli.*

*Daj, Gospod, nam pesem
pravo,
ki bo v dušah nam zvenela
in vso večnost bo drhtela,
Vsemogočni, tebi v slavo.*

Vse fotografije v tej številki, razen tistih, ki so posebej označene: foto Zavadlav.

Jaslice - razstava jaslic na Sveti Gori
2002/2003

Svetogorci

Pozdravljeni,

*O jaslice ljube kako ste lepe,
pri vas tak' veselo nam bije srce.*

Ta kratek verz je bil na prtu kotnih jaslic pri moji stari mami. Že na začetku decembra je šla sama nabirat mah za njene jaslice. Zelo sem bil vesel, če sem smel z njo. Z velikim spoštovanjem je segla po mahu in ga z vso ljubeznijo položila v košaro. "Veš," je rekla, "tudi ta mah je živ, tudi njega je ustvarila Božja roka." Njena ljubezen do stvarstva je bila podobna Frančišku. Takrat Frančiška še nisem poznal v njegovi izredni ljubezni do vsega, kar nam podarja Stvarnik.

Vsi, ki živimo na Sveti Gori, smo radostni, da jaslice vedno bolj prodirajo v naše slovenske domove, še več, da je toliko mladih fantov in deklet, ki se navdušujejo za to lepo slovensko navado, ki predstavlja resničnost določenega časa in kraja.

Mi, ki nam je bila dana milost vere, občudujemo izredno delo Božje ljubezni: rojstvo Boga, ki je postal eden izmed nas, naš Brat, naš Odrešenik. To je izredno delo Ljubezni! Bog sestopi iz nebes na zemljo. On, ki je Bog, tak kot Oče po moči, modrosti in ljubezni.

To skrivnost nam Janez takole opisuje: "V začetku je bila Beseda in Beseda je bila Bog in Beseda je bila Bog (...). In Beseda je postala meso in se naselila med nami. Videli smo njeno veličastvo, veličastvo, ki ga ima od Očeta kot edinorojeni Sin, polna milosti in resnice" (Jn 1,1.14).

Jaslice na Sveti Gori bodisi v baziliki ali pa tiste, ki so bile razstavljene v dvorani, so privabile veliko gledalcev. Može, ki so dežurali pravijo, da je bilo nekaj nad 10.000 občudovalcev jaslic.

Kakor pripoveduje zgodovinar Luka, so pastirji videli in slišali Božje čudo in iz tega tudi živeli. Svetogorski frančiškani vas tudi letos vabimo, da si ogledate jaslice v baziliki in v razstavni dvorani; z veliko željo, da bi vsak, ki bo gledal ta zgodovinski dogodek, upodobljen v lesu, glini ali na kakšnem drugem materialu, želel upodobiti Jezusovo podobo v svojem srcu.

p. Pashal Gorjup, ofm

V letu 2004 se bomo ozrli na milostno podobo Svetogorske Matere Božje in skupaj premišljevali o sliki, ki jo gledamo na velikem oltarju.

Marija vodi k Jezusu

Sveta Gora slavi in razglašča pomenljivo Marijino podobo ter priporoča, naj se oziramo vanjo v odločilnih življenjskih trenutkih, in se pojavlja z njo v velikih dogodkih bližnjih in daljnih dežel. Oglejski patriarh jo je izbral izmed svojih slik in jo določil za Sveto Goro. Morda so druge njegove slike bile lepše in večje umetnine, toda ostale so v svetu redkih poznavalcev lepote in umetnosti. Ta pa je bila prinesena na kraj, kamor so prihajali trpeči in bolni, zaskrbljeni in žalostni, vznemirjeni in obupani, grešniki in skušani v slabostih. Vsem tem je morala predstavljati vzor človeškega življenja, najbolj popolno soglasje z Bogom in največjo nebeško srečo. Kako naj pomaga ljudem izpolniti vse dobre in lepe zamisli, za katere pa nimajo dovolj moči? Spominjala jih je, da hoče biti Božja Mati

Marija vsakemu izmed njih blizu, da hoče vse zagovarjati in priporočati pri Bogu. Tako je postala slavna in znana, spoštovana in priljubljena.

Sveta Gora z Marijino hišo je proslavila, razglasila in ljudem približala k srcu Marijino podobo. Pa tudi podoba sama zasluži, da jo pozorno gledamo. Pripisujejo jo beneškemu slikarju Palmi Starejšemu, čigar pravo ime je Iacopo Nigretti in je umrl leta 1528.

Slikar je upodobil Božjo Mater Marijo kot pričevalko za Jezusovo božanstvo in kot njegovo najbližjo in najboljšo sodelavko pri odrešenju človeštva. Ona namreč Jezusu ni samo mati, ampak se mu je tudi v veri pridružila in vse življenje zanj delala v trdnem prepričanju, da je njen sin tudi večni Bog.

Jezus

Jezusovo božanstvo je na sliki najbolj poudarjeno, kjer je Jezus glavna oseba na njej. Vse druge osebe pričujejo, da je Jezus božji Sin in Odrešenik sveta. S tem slika postavlja Jezusa iz srede med njegovimi pričami tudi v središče svetovne zgodovine. Pri vseh naporih človeštva je on nujno potrebni temeljni kamen za trdno hišo bratskega sožitja. »Pod nebom nam ni dano nobeno drugo ime, po katerem bi se ljudje lahko rešili« (Apd 4,12).

Na sliki Jezus dviga desnico s stegnjenimi tremi prsti. To je znamenje, da razodeva Sveto Trojico s svojim poučevanjem in s svojim življenjem.

Jezus je odrešil vse ljudi s smrtjo na križu. Tudi osebe so na sliki razporejene v obliki križa: Marija in Jezus predstavljata pokončno smer križa, stranski osebi pa prečno smer.

S smrtjo na križu in z vstajenjem od mrtvih v poveličanje je Jezus rešil vprašanje človeškega življenja, vprašane, kaj bo z nami. Razsvetlil je našo življenjsko pot in usodo vsega vesolja. Ljudje in nebo in zemlja, vse bo poveličano, neskončno spopolnjeno in očiščeno zla. Ker Jezus omogoča ljudem in vesolju večno bivanje v nebeški popolnosti, je on po pravici izvor življenja, sonce večnosti, luč sveta (prim. Jn 8,12)

(Se nadaljuje.)

p. Pavel Krajunik, ofm

(po knjigi »Marijina hiša«)

*Spet smo imeli milost te obiskat,
Svetogorska Marija. Prosimo za nas
in naše otroke zdravja in vere.*

Danilo K. - Adelaida, Avstaliya

...

*V zahvalo za uspešno operacijo za
sina - dar 7.000 sit.*

...

*Hvala za vse prijete milosti - Mati
na Sveti Gori.*

Ilda in Boris, Vrtojba

Betlehem v Grecciu

Decembra 1223. leta odhaja Frančišek iz Rima s potrjenim Vodilom, okostjem mladeniških idealov. V duši nosi breme izdanega voditelja. Dež, ki ga vso pot spremlja, ima za nebeški jok. Seveda je nezadovoljen, celo ogorčen. Tudi orli so nespametni, če ne morejo doumeti, da miši ne morejo leteti.

Cerkev pa je zadovoljna, kar navdušena tudi nad takimi brati. Kaj hočeš, če ni človeka, je tudi Foma (razcapanec) plemič, pravi ruski pregovor. Torej prav, naj jih ima. Vendar naj pazi, da bodo vsaj opravljali njim namenjeno delo, in naj ne

brani tistim, ki bodo hoteli biti strožji, da bi bili bližje Bogu. Frančišek vedno računa z zgledom in besedami in jih bo do smrti spodbujal k takemu življenju.

Je slutil, da je s tem sam vnašal med svoje brate razdor? Da se prav zaradi tega njegov red ne bo v sebi nikdar temeljito utrdil? Da bo prvotna sveta jeza enih sčasoma prešla celo v sovraštvo do drugih? Tudi taki bodo, ki se bodo uprli Cerkvi, se postavili proti vrhovnemu vodstvu ter ustvarili posebne skupine, ki bodo med seboj obračunavale po gozdovih z gorjačami. S klico razdora

v samem začetku se bo ta red sčasoma razdelil kot reka na rokave, ki se ne bodo nikdar več združili, in tu in tam se bo zdelo, da so celo pozabili na skupno matično strugo. Vendar se bodo združili šele tedaj, ko bodo opazili, da so se vsi oddaljili od Vodila, in spoznali, da so izdajalci. Morda bo to trenutek obnove in velike vrnitve!? Hvala Bogu, utihnile so razprave, kdo je pravi in kdo nepravi sin sv. Frančiška. Prišli smo do spoznanja, da je neumno razpravljati o pravi in nepravi vodi iz skupnega izvira. Veliko boljše bo, če začne vsak pometati pred svojim pragom.

Frančišek je krenil v Sabinske gore in prišel k bratom v Fonte Colombo. Po vrhovih se je belil sneg. Zračne višave in tihi gozdovi vplivajo na pesnike ustvarjalno in zbujajo v duši razigranost. Približeval se je Božič, ta dragi praznik, ki razneži tudi najtrša srca.

Zadnji Božič je Frančišek preživel v Betlehemu. Takrat na kraju Kristusovega rojstva še ni bilo zlate zvezde in tudi ne današnjega napisa. Vse je bilo v stilu votline in beraštva. Zdaj ga je preblisnila misel. Prosil je prijatelja Giovanija Vellito, da bi v gozdičku skalnatega Greccia, na njegovem posestvu, praznovali božič na nenavaden način. V votlini bodo napravili jasli in tja pripeljali tudi vola in oslička, prinesli slamo, pri vhodu pa postavili oltar, na katerem bodo imeli polnočnico. Ljubezen je ustvarjalno domiselna.

Rečeno, storjeno! To je bila tolikšna novost, da so trumoma prihajali ljudje s prižganimi svečami pred jamo, nekateri prav od daleč. Točno opolnoči se je začela sveta maša. Pod zvezdnim nebom, med molčečim drevjem je s polnočnim vetrom zadonela pesem veselja v čast božjega deteta. Nebeške in zemeljske luči, angelski in človeški glasovi, šumenje gozda in srčni utripi - vse se je zlilo v enoten hvalospev božji dobroti in ljubezni.

Frančišek je pri maši pel evangelij. Po hribih in dolinah se je razlival topel in milozvočen glas. Blagovest o najlepšem dogodku so v tej noči poslušale ptice v krošnjah, volkovi po goljavah in zverine po globačah. Kot da je v tej najlepši noči za hip naravo zapustila vsa njena divjost, na nebo, zemljo in morje so se razlile blaženost, milina in dobrota. Ves svet se je spremenil v eno samo veliko srce, ki čuti božjo bližino in razume njegovo ljubezen ter v skladnem ritmu poje v njegovo slavo. Ljudje so se razšli iz Greccia, zdavnaj je že umolknil po Sabinskih soteskah svetnikov glas, vendar od takrat po vseh cerkvah postavljajo za božič jaslice, da bi čim bolj nazorno predočili božji prihod med ljudi. Frančišek je bil vedno nazoren. On potrebuje živo podobo, kot je bil sam živa podoba božje milosti. Frančiškovstvo bo vedno čutilo potrebo po nazornosti: v življenju, v liturgiji, obleki, umetnosti, pesmih, pobožnostih, skratka v vsem . . .

Yves Ivonides

Kristus

upanje Evrope
Srednjeevropski
katoliški shod
2003/04

V pripravi na srednjeevropski katoliški shod
je bila vključena tudi Svetogorska bazilika

Maša narodov na Sveti Gori

Že so narejene prve stopinje - in sledijo jim mnoge nadaljnje na poti »Srednjeevropskega katoliškega dneva«. Ena od teh je »MAŠA NARODOV«, ki je bila v štirih dnevih zapovrstjo izvajana v Italiji, Sloveniji, Avstriji in na Češkem. Ta maša predstavlja posebno lepo postajo na poti »romanja narodov« ob »Srednjeevropskem katoliškem dnevu«, ki bo dosegel svoj višek maja 2004. Nenazadnje velja na tej poti odkriti vire krščanstva na našem kontinentu: romarske kraje, cerkve, samostane, romarske poti, središča krščanskega življenja okoli katerih je nastala Evropa.

Skupaj praznovati evharistijo ter peti in igrati v božjo čast, v različnih jezikih

in deželah, zedinjeni v Duhu, ki nam ga Jezus podarja, je nerazdružljivi del »Srednjeevropskega katoliškega dneva«. Tukaj, ob praznovanju pashe našega Gospoda, nam je podarjen duh, ki omogoča spravo nad vsemi grozotnimi dogodki in ločitvami, ki so v prejšnjem stoletju zmaličili obličje Evrope. Z vami vsemi v molitvi združen prosim zato, da bi duh sprave napolnil naša srca na pragu k skupni rasti od vzhoda do zahoda, od severa do juga. Naj nam Bog podari stanovitnost in vzdržnost v svojem prizadevanju za celjenje ran preteklosti in v oblikovanju boljše prihodnosti v duhu ljubezni.

(Nagovor v svetogorski baziliki 27. 09. 2003)

Lahko glasba povezuje ljudstva?

Avgust Ipavec je o tem prepričan in ima za to dobre razloge. Glasba je edini jezik, ki gre preko vseh meja in ne potrebuje prevajalca. Glasba je binkoštni dogodek: Odpravlja babilonsko zmešnjavo jezikov; ljudje vseh narodov in jezikov se razumejo kot v času, ko so bili apostoli napolnjeni s Svetim Duhom. Morda - kdo ve - takrat niso pridigali, temveč peli hvalno pesem izkustva Boga z vstalim Jezusom.

Toda "MAŠA NARODOV" ni samo glasba. To je glasba za praznovanje svete evharistije. »Evharistija ustvarja skupnost«, se je v zadnjem času izrazil papež. Če je tako, potem tudi praznik, pri katerem se doživlja vstali Kristus v podobi kruha in vina ne pozna meja. Povsod je razumljiv jezik tega običaja; lahko bi rekli, glasba krščanske vere. Ta skupnost je predokus nebeške gostije, ki nas čaka.

Avgust Ipavec črpa iz edinstvenega evropskega prostora. Nikjer tako kot okoli njegove domovine Slovenije ne mejijo s svojimi tradicijami slovanski, romanski in germanski jeziki drug ob drugem. Tam so se ljudstva, katerih začetki izvirajo na vzhodu, severozahodu in jugu, v nasilju zgodovine vedno znova napadala. Tla so že stoletja prepojena s krvjo in svetovne vojne 20. stoletja so zapustile še bolj tragične spomine.

Danes mora biti končno čas za mir. V začarani krog podjarmljenja, plenjenja, vstaje in maščevanja prihaja zlom - izhod. Vse države tega območja so se priključile mirovnemu projektu Evropske zveze. Kar pa je bilo tu politično in eko-

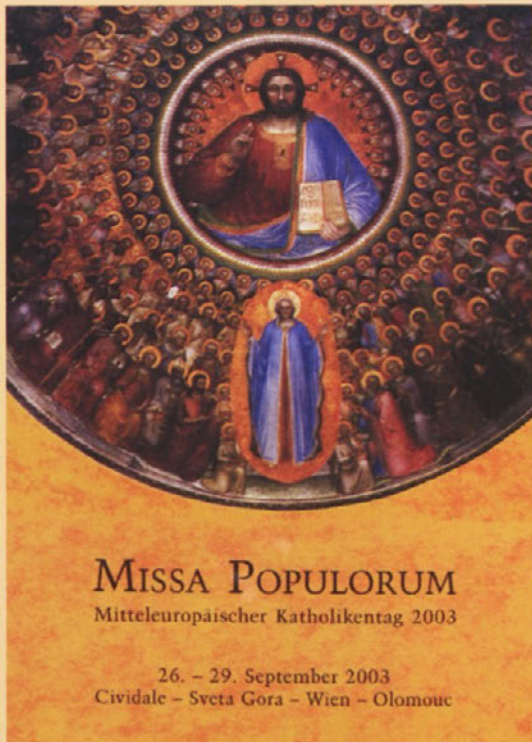

foto: arhiv

nomsko s pogajanji doseženo, potrebuje nujno duhovno naravnost. Kje obstaja ta? V odprtem zaznavanju tujih kultur, v zanimanju za način življenja sosedov, v spoštovanju do vseh, ki govorijo drugačen jezik; in v prepričanju, da noben nacionalizem ne more izbrisati bratstva vseh ljudi, kajti vsi so otroci enega očeta. Sovražne razlike včerajšnjega dne postajajo zedinjeno mnogoglasje Evrope jutrišnjega dne. K temu so vedno potrebne nove spodbude. Avgust Ipavec hrepeni po miru in skuša v zvokih glasbe podariti lepoto sonca, ki sije preko vseh meja. Njegova glasba dejansko povezuje ljudstva, tke melodije, jezike in spomine v zvonečo preprogo za tla pod nogami nas vseh, od koderkoli pridemo.

Dr. Peter Pawlowski

TRIJE BRATJE

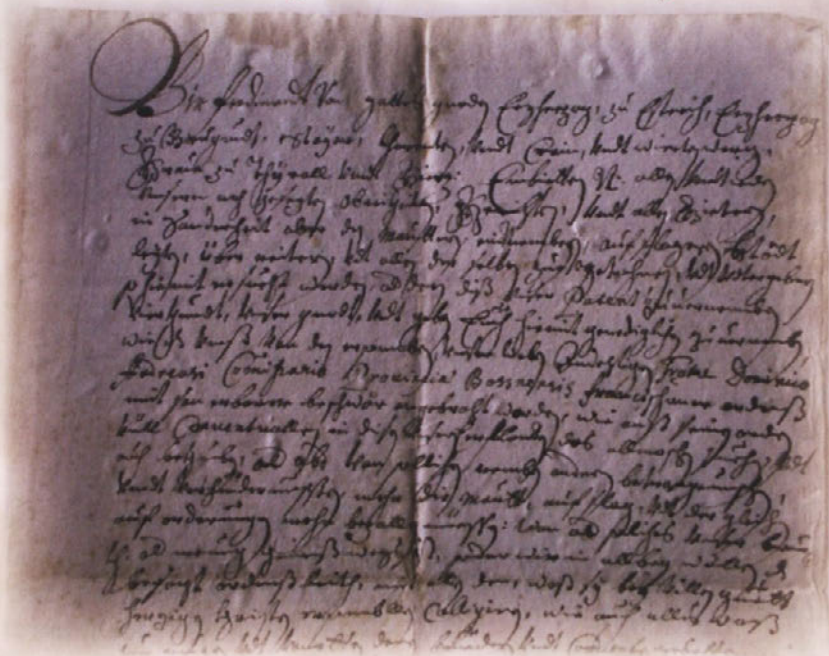

foto: arhiv

IZ PEVME

Pred 441 leti je kmet Gregor Grabnar v Pevmi hudo zbolel. Zbal se je smrti. Poslal je enega izmed svojih treh sinov v Gorico naprosit notarja Gregorja Kralja, naj pride v njegovo zidanico na Zelenem bregu spisat oporoko. Sinovi so potem morali povabiti k očetovi oporoki pevmskega duhovnika Gregorja Lampretiča in sovaščane Avguština Fegla, Andreja Šušmelja in Valentina Coriera ter še iz Števerjana Jakoba Blažiča. Tako je vseh teh šest povabljenih prišlo 28. julija leta 1562

k bolnemu Gregorju Grabnarju, da bi naredil svojo oporoko. Čeprav je bil bolan, je gospodar sedel pri mizi in k njemu je prisledlo vseh šest gostov.

Ta dogodek nam prikaže stara latinska svetogorska listina z oznako številke 15 iz Arhiva Slovenske frančiškanske province sv. Križa v Ljubljani. Listino mi je pomagal razbrati dr. brat Bruno Korošak s Kostanjevice v Novi Gorici in se mu za pomoč iz srca zahvaljujem. Iz latinščine sem listino prevedel v slovenščino takole:

V Kristusovem imenu! Amen. V Gospodovem letu 1562, 28. dne meseca julija, v peti indikciji. Opravilo je bilo v Pevmi, v zidnici Gregorja Grabnarja, v navzočnosti spodaj navedenega in častitega gospoda duhovnika Jurija Lampretiča, Avgušтина Fegla, Andreja Šušmelja, Valentina Coriera, vsi iz navedene vasi, in Jakoba Blažiča iz Števerjana, kot posebej poklicanih in naprošenih prič.

Tam je bil tudi prej imenovani Gregor Grabnar, res pri zdravi pameti, toda telesno bolan. Sedeč pri mizi je naredil in določil svojo oporoko pred pričami, povedal svojo poslednjo voljo in določil je, kot je tu doli napisano.

Najprej je svojo dušo priporočil vsemogočnemu Bogu Stvarniku, svoje telo pa je naročil pokopati na pokopališču pri cerkvi sv. Silvestra v Pevmi.

Volil je in določil cerkvi blažene Device Marije nad Solkanom ali na Skalnici v vinogradu v okolici Pevme, v kraju z imenom Zeleni breg, štiri nasade trte, in to od spodnjega konca.

Pravtako je volil in določil cerkvi blažene Device Marije na Sabotinu v zgoraj navedenem vinogradu štiri naslednje nasade trte.

Pravtako je volil in določil svoji ženi v navedenem vinogradu tri naslednje nasade trte pod pogojem, če ne bi mogla živeti s sinovi do svoje smrti. Vsa ta volila so dolžna oddajati desetino naši sveti nebeški Materi kot ves navedeni vinograd.

Pravtako je volil in določil, da morajo biti sinovi navedenega oporočitelja dobri med seboj in vse skupaj delati, posedovati in deliti.

Pravtako je povedal, da je žena njegovega sina dala h hiši 27 zlatnikov od svoje svatovščine in svojo jutrnjo 12 zlatnikov, ki sta jih dolžna druga dva sinova vrniti iz skupnega premoženja navedeni ženi njegovega sina Jerneja.

Gregor Kralj, javni notar po cesarski oblasti, sem bil navzoč pri zgoraj navedenem opravilu in, naprošen pisati, sem napisal in objavil ter pristavil svoje znamenje, ime in priimek vsem v potrdilo.

Ta oporoka torej določa trem Grabnarjevim sinovom življenjsko nalogo. Zahteva od njih skupno življenje v medsebojnem razumevanju, sodelovanju in solastništvu njihove kmetije. Vinograd v Zelenem bregu je bil z oporoko delno podarjen dvema Marijinima cerkvama, svetogorski in sabotinski. Toda gotovo ga niso razmejili. Bregarjevi so ga še naprej obdelovali, cerkvama pa oddajali nekaj pridelanega vina. Mater so morali spoštovati, da je mogla skupaj z njimi živeti doma do smrti. Jernejevi ženi so vsi trije morali po pravici dati njeno doto, ki jo je prinesla h hiši, in jutrnjo, kar je nekdanje bilo darilo, ki ga je mož obljubil ali takoj dal svoji ženi na dan po poročni noči. Za to jutrnjo je notar uporabil kar nemško besedo Morgengabe, le latinsko končnico ji je dodal: Morgengabium. Za doto, ki jo je Jernejeva žena prinesla h hiši, pa je uporabil slovensko besedo svatauschina. Oporoka omenja tudi desetino naši sveti nebeški Materi. Podvržen ji je tudi del vinograda, ki je v oporoki voljen Marijinima cerkvama. Kdo neki je pobiral to Marijino desetino? Oglejski arhidiakon, ki je bil namestnik patriarha, živečega v Vidmu (Udine)? Oporoka tega ne pove.

br. Pavel Krajnik. ofm

Božična skrivnost

GLORIA IN EXCELSIS DEO!

Spostavitvijo živih jasic v kraju Grecco je sv. Frančišek Asiški želel sporočiti, da je Marija »rodila Gospoda veličastva za našega brata«. Z učlovečenjem je Jezus postal naš brat. Ta bratski odnos Frančišek razume v smislu Jezusove razlage, kdo je njegov brat, sestra in mati. »Kdorkoli namreč spolni voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, mi je brat in sestra in mati« (Mt 12,48-50). »Njegovi bratje smo, kadar izvršujemo voljo njegovega Očeta, ki je v nebesih« (Mt 12,50). V Pismu vsem kristjanom Frančišek zapiše: »Njegove matere smo, kadar ga nosimo v svojem srcu in svojem telesu po ljubezni in po čisti in iskreni vesti in kadar ga rojevamo s svetimi dejanji, ki morajo drugim svetiti za zgled« (2 FPKr 48-53).

Z Jezusovim rojstvom Bog Oče vzpostavi s človeštvom nov, bratski odnos. Cerkev je prvenstvo takšno bratstvo, saj se je Jezus poistovetil s slehernim človekom, posebno še s trpečimi, zavrženimi, zapostavljenimi, z vsemi, ki so potrebni pomoči. Jezus pravi, da bomo ob poslednji sodbi sprejeti v nebesa le, če bomo dejavno živeli ta bratski odnos, tj. dali lačnemu jesti, žejnemu piti, tujca sprejeli, nagega oblekli, bolnega oskrbeli, zaprtega v ječi obiskali (prim. Mt 25, 31-46).

Po bratu Jezusu moremo Boga imenovati Oče. Božji otroci smo in Kristusovi bratje. Ta nova vez človeštvo in vse stvarstvo povzdigne v novi red, ki ga Frančišek izrazi v obliki hvalnice: »Hvaljen, moj Gospod, v bratu ognju..., v sestri vodi..., hvaljen moj Gospod, z vsemi tvojimi stvarmi...«

To vesoljno bratstvo ne izključuje nikogar. Novorojeni se sicer najprej razodene Judom po pastirjih, ki jih je angel povabil, da gredo počastiti »Dete povito v plenice in položeno v jasli« (Lk 2,12). Emanuel – »Bog z nami« – pa se razodene tudi po-

foto: arhiv

Greccio

ganom po zvezdi repatici, ko Trije modri z vzhoda darujejo darila Novorojenemu kot Bogu, človeku in kralju.

Božična skrivnost se nikoli ne postara zato, ker je to božja, pa tudi globoko človeška skrivnost, ki prek materinstva in očetovstva prehaja v nepretrganost porajanja življenja.

Ob praznovanju letošnje božične skrivnosti tudi mi pripravimo v svojih srcih »žive jaslince« po vzoru sv. Frančiška, s tem da ponovno sprejmemo Jezusa za svojega brata. Edino On nas lahko prerodi v nove ljudi in nas usposobi za nov, bratski odnos do vsakega človeka in do vsega stvarstva. Če se Jezus v naših srcih ne »rodi«, ne živi, in potem božiča ni. Božič je klic h graditvi bratstva. Potrebna nam je velikodušnost in živa vera v neskončno božjo ljubezen do nas. Kadar dopustimo, da nas ljubi Bog po Novorojenem, postane za nas na zemlji vse lažje, vse bolj razumljivo in razblini se vse, kar je pri ljudeh nemogoče. Potem bodo postala naša srca, naši domovi novi Betlehem.

In kdo bi si drznil razložiti, kaj je ljubezen? Kdor želi vedeti, kaj je ljubezen, mora ljubiti, ljubiti z materinsko ljubeznijo, še več, Frančišek bi dejal, s Kristusovo ljubeznijo.

p. Bernard Goličnik, ofm

O najstarejši svetogorski cerkvi in njeni dobi

Uvod (2. del)

Zgodovinar dr. Fr. Kos piše v »Času« 1920, stran 107 v sestavku: »Zgodovinske drobtine iz Goriške. »Sveta Gora«:

»Vobče se misli, da se je zidanje cerkve na Sveti Gori pričelo leta 1541. (Červ, Sveta Gora pri Gorici, II. izd., str. 11.). Ustno izročilo pravi, da so delavci, ko so kopali temelj novi cerkvi, spravili na dan štirioglato, uglajeno ploščo iz marmornja, na kateri so bile okoli in okoli ob robu izdolbene lepe gotske črke, ki so tvorile besede angelskega pozdravljenja. Del te plošče je izginil leta 1786, ko je bilo svetišče zatrto in razdrto, ostanek je bil pa še leta 1909 vdolan na evangelijski strani oltarja sv. Jožefa, kjer je ostal do vojske z Italijo. (Opomnimo, da

je tudi po vojni ta del ohranjen in sedaj vzdolan na steni za glavnim oltarjem na levi strani vhoda v kapelo prikazanja).

Plošča

Pisatelj prej omenjene knjižice pravi, da zgodovina popolnoma molči, da bi bilo vrh Skalnice stalo kako bogočastno znamenje. Na to mu odgovarjam, da se je že v 14. stoletju nahajala na Sveti Gori Marijina cerkev. Tej cerkvi je leta 1383. podelil goriški notar Matija neko posestvo, ležeče v Kronbergu, katerega so pa takrat Stran imenovali. (Državni arhiv na Dunaju: »Donatio ecclesie sancte Marie de supra Celchanum in pertinentiis Goritie de uno bono sito in Strana supra Goritiam, facta per ser Mathiam notarium Goritie.«) V tej drugi listini (v državnem arhivu na Dunaju) čitamo, da je leta 1368. dne 19. maja goriški grof Majnhard zastavil svojemu konjskemu nadzorniku Hainczleinu Gassenpergerju, ki mu je posodil 61 goldinarjev, eno kmetijo pod Sveto Goro pri Solkanu (»Ein hub vnder vnsrer Frawn perg pey Celcan«). To kmetijo je takrat obdeloval neki Konrad.«

foto: arhiv

Notranjost Marijine cerkve na Sveti gori pred 1. svetovno vojno

V Jadranskem almanahu za 1924 piše isti zgodovinar o Solkanu v srednjem veku. Tam govori (str. 140) zopet o tej prvi cerkvi Marijini na sedanji Sveti Gori in dodaja k že navedenim še sledeče podatke:

»Ko je Ulrik iz Gramogliana blizu Rožaca naredil dne 14. avgusta 1376. svojo oporoko, se je med drugim volil cerkvi sv. Marije na gori pri Gorici en srebrn kelih

(Morelli, Istoria della Cntea di Gorizia, IV, 19.) Enako darilo je poklonil v svoji oporoki dne 16. oktobra 1382. njegov sin Pandulf cerkvi sv. Marije nad Solkanom. (Morelli, Istoria, IV, 20: '... ecclesie sancte Marie de supra Salcanum.') Ni nam znano, kdaj in iz katerih vzrokov je bila cerkev uničena, da jo je bilo potem v 16. stoletju treba iznova postaviti.«

Če pravi Kos: »Imamo dokaze, da je že v 14. stoletju stala na Sveti Gori Marijina cerkev«, smemo tudi verjeti tem zanesljivim dokazom, ki jih je zajel iz izvirnih listin v Državnem arhivu na Dunaju in pa iz znamenitega zgodovinskega dela goriškega zgodovinarja Morellija. Te dokaze potrjuje tudi prej še nepojasnjena najdba marmornate plošče pri kopanju temeljev po prikazanju.

Prihodnjič: Razmere iz časa turških vojsk

Na čast Svetogorski Kraljici - za zdravje - dar 100 €.

...

Dar namesto cvetja na grob za pokojno mamo Marijo Pajc.

Vsi, ki so jo imeli radi.

...

Dar za glasilo Svetogorska kraljica - 3000 sit.

Breda Lavrič, Ljubljana

...

V zahvalo - dar za cerkev

N.N.

...

Dar 6 € in 10.000 sit za dom za duhovne vaje TAU.

Darovalec iz Šturi

...

Dar za noviciat - 3000 sit.

Spomini ...

Spomini na

Sveto Goro

Ko smo med vojno stanovali v Gorici, v bližini severne železniške postaje, sem bil majhen predšolski otrok. Ker so se zadnje leto vojne Nemci umikali, so zavezniki večkrat bombardirali območje postaje in nemalokrat smo v velikem strahu bežali v zaklonišče. Enkrat sva z mamo tak letalski napad "za las" preživela, verjamem prav po Marijinem varstvu in božji previdnosti. Občasno so visoko hrumele velike eskadrilje težkih bombnikov, ki so leteli iz južne Italije na Nemčijo, čez Gorico, prav v smeri Svete Gore in za njo v daljavi izginjale. Živo se spominjam, kako so zaradi hrupa letal šklepetale šipe v oknih in kako sem se bal, ko so goste skupine letal celo zasenčevale sončno svetlobo. Ta grozljiva medvojna doživetja

so se mi globoko vtisnila v spomin, obenem pa mi je v zavesti ostalo tudi moje prvotno in lepo doživljanje Svete Gore, ki sem jo iz daljave večkrat opazoval in otroško občudoval. Bili so to tisti mirni in sončni dnevi, posebno pozimi, ko je bil zrak čist in sem rad gledal s travnika za hišo proti Sveti Gori, ki se mi je zdela takrat še posebno blizu, da sem prav dobro razločeval podrobnosti na njej. Velika cerkev se je belila v soncu na gori, v sredi med Sabotinom in Škabrijelom, nad njo pa umito in čisto, jasno nebo, kot pomirjajoča božja sinjina. In ko je takega mirnega dne rahel vetrič zavel navzdol v nižino, sem zaslišal opoldansko zvonjenje, rekel bi danes temu; prečudovito donenje velikih zvonov. Kako veličasten, spokojen

in blagodejen mi je še danes blagglasni spev teh ljubih zvonov. Že takrat sem v otroški duši občutil, da mi mogočni svetogorski zvonovi nekaj posebno lepega za bodočnost skrivnostno govore.

Neko sončno nedeljo v prvih povojnih letih sem bil s staršema in sorodniki iz Solkana prvič na Sveti Gori. Radostno sem doživel vso to, do takrat skrivnostno in odmaknjeno lepoto od blizu. Najprej me je seveda prevzel edinstven razgled na Gorico in vso okolico, od visokih gora do morja. Ko smo vstopili v cerkev je bilo vznemirljivo lepo. Že pred mašo je bilo na obrazih ljudi opaziti svojevrstno pričakovanje in hrepenenje. Tudi starejši romarji so mi bili po otroško blagi in spokojni, kot, da smo vsi skupaj Marijini ljubljene otroci. Pravitako mašna daritev v baziliki mi je bila posebno veličastna, polna skrivnostne radosti in svetosti. Po maši smo se sprehodili na bližnji hrib – Vodice, do spomenika, ki so ga

se na travnik ob gmajni, odkoder je bil tudi lep a povsem drugačen pogled na Sveto Goro in cerkev. Mame so postregle z dobrotami, ki so jih prinesle s seboj in so nam otrokom še posebno teknile. Spominjam se, da je moj oče v bližnjem grmovju, med skalami našel že z mahom obraslo spodnjo čeljust vojaka, nesrečnika, kot toliko drugih, ki so morali tam na krvavih bojiščih pustiti zaman svoja mlada življenja v času bojev na "Soški fronti". Otroci smo presenečeni in začudeni gledali v to pretresljivo najdbo. Prvič sem se srečal s čudnim občutkom strahu in sočutja. Potem smo se pokržali in oče je koščico spoštljivo položil v skalno razpoko ter jo pokrnil z rušo.

Po zimi smo se veselili, ko je veter prinašal od severa redke snežinke, a snega skoraj nikoli ni hotelo zapasti, niti za prst ne debelo, da bi se z njim poveselili. So naši primorski kraji, kjer zima le poredkoma in prav narahlo pobeli nižino.

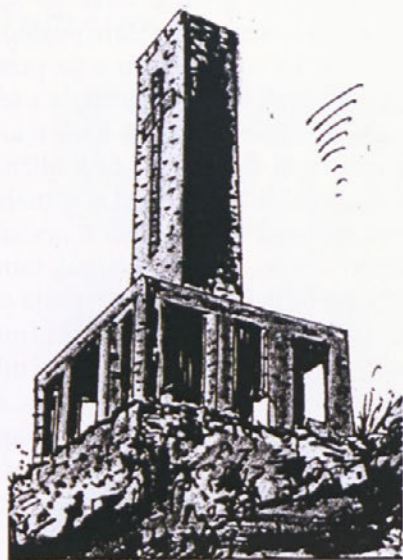
Kakšno leto, ko se je nebo odelo v sive oblake in so začele naletavati redke snežinke mi smo upali, pa je sneg pobelil le vrh Skalnice. S kakšnim čudenjem smo otroci zrlji tja gor, na to zeleno, nedosegljivo belino, ki je bila videti kot svečan bel ovrtnik pod Svetogorsko cerkvijo. Ne Sabotin ne Škabrijel nista bila deležna te posebne "časti". Kanček otroške zavisti za sneg mi je ostal za vedno v spominu.

Bil je lep in sončen dan v petdesetih povojnih letih, vsaj zdi se mi, da takrat še ni bila obnovljena žičnica na Sveto Goro. Okrog poldneva, ko sem že prišel iz šole je na Skalnici silovito počilo in zabobnelo. Precejšen oblak belega dima in prahu se je dvignil nad grebenom gore.

Vodice - spomenik gen. Gonzagi; skico narisal David

Italijani postavili kot mavzolej generalu Muriziu Gonzagi, ki je vodil boje ondod v času med I. svetovno vojno. Usedli smo

Nekdanji spomenik italijanskim vojakom, padlim na bojiščih Vodic in Svete Gore v I. svetovni vojni; skico narisal David.

Nikdar kasneje nisem imel prilike zvedeti, kdo je povzročil rušilno eksplozijo; ali je to dejanje takratnih oblasti ali neodgovornih posameznikov. Kakih 15 m. visok stolp iz rezanega kamna, ki je stal na desnem grebenu gore, je bil spomenik padlim italijanskim vojakom na tem področju med prvo svetovno vojno. Pred tem nerazumnim dejanjem sem bil enkrat na spomeniku, ki je bil obenem razgledni stolp, imel je vdolan svetlobni križ in je nudil z vrha obiskovalcem imeniten razgled. "Čemu je bilo treba to storiti?" sem se spraševal tistega sončnega dne po zrušitvi, v svoji neuki najstniški duši. Ko sem bil dijak, zadnje leto pred maturo, kmalu po mamini smrti, sva z očetom in njegovim prijateljem poromala na Sveto Goro. Izguba moje skromne, trpeče in skrbne mame mi je zelo težko legla na srce in očetu je bilo hudo. Na gori sem se spomnil, kako sva z mamó pred nekaj

leti (1951.) v svečani procesiji pospremila Marijino podobo na njen dom. Ta lepi spomin me je potolažil in začutil sem, da je Marija sedaj še bliže mojemu žalujočemu srcu, da nisem ostal sam, da me ima rada, da je MATI. Kako veliko milost nam je naklonil Stvarnik tudi s tem, da nam je podaril tako dragocen zaklad – Marijo, ki je tudi naša najdražja, ljubeča in usmiljena Mati.

Danes razmišljam in se v duhu zahvaljujem Gospodu zanjo. Ne predstavljam si kako bi nam bilo, če ne bi imeli Marije, naše skupne Matere, da po njej prihajamo k Jezusu.

V litanijah jo kot njeni otroci nagovarjamo, da je Mati ljubezniva, Mati dobrega sveta in Tolažnica žalostnih. Priporočamo se ji kot Kraljici družine in miru, ter se ji izročamo: "Ker sem tvoj, o dobra Mati, varuj me in brani me kakor svojo last in posest. (Amen.) Tudi zato mi je prav Sveta Gora tako pri srcu.

David

Hvala za vse dobrote.

Anica, Marija.

...

Marija, hvala ti za vse milosti, ki sva jih prejela. Prosiva te, da naju vodiš skozi življenje na najini skupni poti.

Monika in Aleš

...

Bog, hvala ti za vse, kar si naredil zame.

...

Hvala za zdravje

Veronika

...

Marija, pomagaj mi v šoli, (...) da bom z mojo najboljšo prijateljico še naprej taka prijateljica. Hvala ti za vse.

Svatba pri jaslicah

Hitimo, bratje, k jaslicam
iz naših tihih koč!
Božični pir pazujmo tam.
Nocoj je sveta noč.

Pastirci v hlevčku piskajo,
gostijo se in vriskajo,
vesele pesmi pojejo.

Da v petju ne omagajo,
jim angelčki pomagajo,
na zlate citre brenkajo.

Še mi odpravimo se tja
in k svatom sedimo.
Slavimo s petjem Jezusa
in vsi zavriskajmo!

Fr. Krizostom Sekovanič

Prišli so k svoji materi ...

od 2. avgusta do 31. oktobra

Avgust

2. Iz župnij Most na Soči, Dolenja Trebuša in Šentviška gora so romarji prišli peš zjutraj. Hodili so ponoči.
8. Frančiškanski novinci s Trsata.
9. Iz župnije Spodnja Idrija so romarji prišli peš zjutraj. Hodili so ponoči.
10. Iz župnije Črni Vrh nad Idrijo so romarji prišli peš zjutraj. Hodili so ponoči.
Slovenci iz Švice.
15. Romanje v posvetitev Mariji s koprskim pomožnim škofom dr. Jurijem Bizjakom.
16. Cerkvni pevci iz župnije Struge na Dolenjskem.
19. Romarji iz župnije Ljubljana-Koseze in nekaj iz drugih župnij.
21. Iz Ljubljane so peš priromali mladi iz več krajev z br. Marjanom Čukom.
22. Romarji s Koroške v Avstriji.
23. Romarji iz Slovenj Gradca in okolice.
Iz župnije Žiri so romarji prišli peš.
24. Člani gibanja Pot po tednih duhovnosti v Stržišču.
30. Župnijsko romanje iz Velike Doline.
31. Opera Pellegrinaggi della Diocesi Belluno-Feltre – v organizaciji agencije Plavis Viaggi.

September

4. Nemški izletniki z dvema članoma Športnega društva Šempeter pri Gorici.
Izletniki iz župnije Sv. Trojica–Podlehnik.
5. Litvanci na poti s križem v Rim.
6. Poroka iz Trsta: Piero Luchesi-Aljoša Mozetič.
7. Župnijsko romanje iz Tolmina.
10. Varovanci iz Doma upokojenecv v Tolminu z duhovnikom Doretom Vončina.
12. Izletniki.
Ob 22.00 mladi romarji iz Grgarja z župnikom Matjažem Kravosom.
13. Škofijski molitveni dan za duhovne poklice.
14. Uslužbenci Mohorjeve družbe Celje z direktorjem Jožetom Poljanškom, lazaristom.
Koncert Koralnega zbora Akademije za glasbo v Ljubljani z dirigentom prof. Tonetom Potočnikom.
20. Hrvaški romarji iz Ljubljane s frančiškanom Markom Prpa.
Izletniki iz Slovenj Gradca.

25. Prve redovniške zaobljube novincev Dragana Vampola in Andraža Arko. Pevska vaja 22.00-2.00 za Mašo narodov skladatelja Avgusta Ipavca.
26. Koncert Maša narodov z dirigentom skladateljem Avgustom Ipavcem. Romarji iz Rogaške Slatine.
27. Romanje Apostolato della Preghiera Triveneto s sveto mašo treh škofov.
28. Župnijsko romanje iz Ajdovščine in Šturij. Sveta maša z zborom Corale don Luigi Milocco iz Torreano-Udine. Župnijsko romanje iz Bukovice in iz Bilj.
29. Župnijsko romanje iz Ločnika (Lucinico).

Oktober

1. Društvo kmečkih žena iz vasi Dobrava.
4. Izletniki iz Selnice ob Dravi. Prvoobhajanci in njihovi starši iz župnije Osek pri Šempasu z župnikom Bogdanom Bricem.
5. Župnijsko romanje iz Podnanosa (Šembid).
9. Skupina upokojencev iz Ljubljane. Romarji iz župnije Poljčane.
10. Društvo onkoloških bolnikov Slovenije: bogoslužje Božje besede.
11. Izletniki iz Nazarij. Skupina zakoncev iz Železnikov z župnikom Francem Dularjem. Sveta maša pri poroki Aleš Vdovč-Irma Hlad.
12. Župnijsko romanje iz Mirna. Župnijsko romanje iz Leš pri Tržiču. Župnijsko romanje iz Goriških Brd: 6 župnij. Planinsko društvo Rašica iz Ljubljane.

15. Skupina romarjev iz Spodnje Idrije. Izletniki-romarji z Vira pri Domžalah.
18. Župnijsko romanje iz župnij: Teharje, Tržič na Gorenjskem, Slovenske Konjice. Člani gibanja Sončna pesem: organisti in pevovodje. Maševal škof Metod Pirih. Izletniki iz Radgone.
19. Romarji iz Vipavskega Križa so peš prišli zjutraj. Hodili so ponoči. Mešani cerkveni pevski zbor Trata-Gorenja vas. Skupina romarjev iz župnije Šmartno v Tuhinju. Župnijsko romanje iz Renč. Romarska skupina iz Ljubljane, jezuit Tomaž Podobnik.
24. Mešani cerkveni pevski zbor iz Komna za pevsko vajo 20.00-22.00.
25. Skupina izletnikov z Gorenjskega. Zlata poroka Alojza in Ane Žibernik r. Fornazarič iz župnije Vrtojba. Solkanski župnik Vinko Paljk je maševal ob 17.00 pri poroki iz svoje župnije.
26. Dekanijsko romanje s Krasa.
31. Romanje mladih iz župnije Križe na Gorenjskem z župnikom msgr. Alfonzom Grojzdkom.

Dobro je vedeti ...

Svete maše

Ob nedeljah in praznikih:
ob 8.00, 10.00, 11.30 in 16. uri.
Ob delavnikih:
od 1. maja do 1. novembra ob 17. uri

Vsako prvo nedeljo v mesecu ob 15. uri:
molitev za nove duhovne in re-
dovne poklice.

Skupine, ki nimajo svojega duhov-
nika in želijo imeti sveto mašo,
naj pokličejo po telefonu (05) 330
40 20. Sporočijo naj datum in
uro, ko bi želeli imeti službo božjo.

Spovedovanje

Vedno pred sveto mašo in med njo.
Od 7.45 do 12.00 in
od 14.30 do 17.00
Izven tega časa pozvonite na sa-
mostanski zvonec.

Marijanski muzej

je pozimi zaprt (od 1. novembra
do 1. aprila)

Naš naslov

Frančiškanski samostan Sveta Gora
Skalniška cesta 17
5250 Solkan
tel: 05/330 40 20
fax: 05/330 40 38

DUHOVNO
IZOBRAŽEVALNO SREDIŠČE
TAU na SVETI GORI
(obnovljeni prostori nekdanje zgornje
postaje žičnice)

organizira srečanja z naslovom

VEČERI ZA ZAKONCE

»Srečanje med moškim in žensko torej ni nikakršen slučaj. Milost, ki ju pripelje skupaj, gradi na njuni duševni zgradbi in jo obenem že predpostavlja. Milost zakona predpostavlja njuni naravi in dana je prav tej ženski ob tem moškem, ter njuni medsebojni dinamiki z namenom, da se skupaj odrešita. Kakor na samem začetku Svetega pisma se moški po božji volji in načrtu sreča z žensko in ženska z moškim. Bog ju vodi iz okolja osamljenosti in izolacije pa vse do zaveze drugega z drugim, da se drug drugemu poklonita in darujeta.«

C. Gostečnik, Srečal sem svojo družino (str. 295-296)

Srečanja se bodo začela v novem letu 2004 in bodo potekala enkrat mesečno in sicer vsako tretjo nedeljo v mesecu od januarja do junija z začetkom ob 17.30 uri do 19.30 ure. Vabljeni vsi zakonski pari, ki si želijo rasti in odkrivati globine medsebojnega odnosa. Srečanja bodo organizirana v smislu predavanj. Ne gre za zakonsko skupino ali skupinsko dinamiko. Ohranjali bomo intimnost posameznega para.

Srečanja bo s sosestrami in sodelavci vodila s. Mateja Kraševac, specialistka zakonske in družinske terapije.

Datumi: 18. januar, 15. februar, 21. marec, 18. april, 16. maj in 20. junij (zaključno srečanje, ki mu bo sledila sveta maša)

Vabljeni!

Informacije na telefonski številki 041 862 469 ali 05 33 00 936 ali po e-mail-u: manjse.sestre@rkc.si

V novem šolskem letu 2004/2005 bomo začeli tudi s srečanji za starše.

Svetogorska *Kraljica*

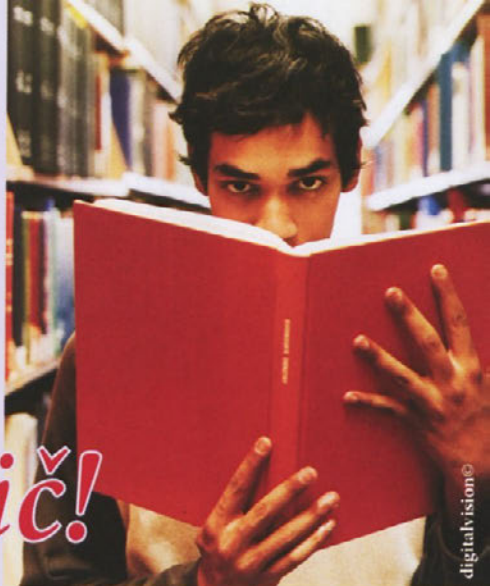

Glasiło prijateljev Svete Gore

Izdaja: Frančiškanski samostan Sveta Gora, 5250 Solkan
v sodelovanju z založbo Brat Francišek
Ureja: uredniški odbor
Odgovorni urednik: p. Pashal Gorjup, OFM
Oblikovanje: br. Dragan Vampola
Tisk: Tiskarna Pleško, Ljubljana
Izhaja s cerkvenim dovoljenjem v 6.000 izvodih
ISSN 1581-7342

*Kotiček resnice -
brez rokavice*

Ne verjamem nič!

Od kdaj pa?

O, koliko verjameš! Koliko moraš verjeti.

1. Verjeti moraš, koliko si star ... kje si rojen ... kdo je tvoj oče. Sam ne veš. Povedo ti drugi. Pove ti krsni list.

Vidiš, tvoje znanje je navezано na izpoved drugih. Verjameš jim pa, ker si gotov, da ne lažejo.

Verjeti takim, ki ne lažejo, ni nespametno. Nasprotno, je zelo pametno. Pa tudi potrebno je, ker le tedaj je mogoč napredek. Kako namreč veš, da je »a« res »a«? Verjel si učitelju. Večino znanja si si pridobil, ker si verjel. In še sedaj večinoma veš, ker verjameš.

2. Tolikim si že verjel in še verjameš. Le, ko prideš do resnic svete vere, nočeš verjeti. Začneš se nekam postavljati in poviševati.

Zakaj tako? Žato, ker bi moral drugače živeti, če bi verjel. Drugače živeti pa nočeš, zato tajiš. Tako dela dolžnik, ki nima, da bi plačal, pa taji dolg.

Manjka ti in njemu resnicoljubnosti in korajže. Ne zameri!

3. Ti misliš, da ni tako, pa je tako.

Glej, kako si nedosleden. Tisto, kar ti ne prija, ne verjameš. Na primer, da ni pekla. Odkod pa to veš? Ti je kdo povedal? Tedaj verjameš tistemu – ti ni še povedal? Tedaj si samo domišljuješ ali bolje zmišljuješ. Zmišljena reč pa ni veliko prida. Morda si šel sam tja pogledat?

4. Znani francoski pisatelj Voltaire (Vol-tér) je pripravil gospo Chatelet (Šat'lé) ob vero. Na smrt bolna vpraša pisatelja, če ne bi bilo bolj pametno poklicati duhovnika. Pisatelj reče: »Le, ker je bolj varno.« Gospa pošlje takoj po duhovnika. Ko ta pride, je bila gospa že mrtva.

Na zadnjo uro je verjeti hotela, pa je bilo že prepozno. Pazi, da se tebi kaj takega ne pripeti. Škoda bi imel samo ti.

5. »Imenovali so se modre, pa so se poneumili,« (Rimlj. 1,22).

Skrbi, da to ne bo veljalo tebi.

*(Svetogorska kraljica, leto 1. številka 2,
stran 4, Gorica, 1. maja 1938)*

